

VÝROČNÁ SPRÁVA ZPMP V SR 2008

Obsah

Správa o činnosti ZPMP v SR za rok 2008.....	3
Poskytovanie sociálnej pomoci.....	4
Sociálne poradenstvo.....	4
Sociálne služby.....	8
Vykonávanie sociálnej prevencie.....	9
Vydávanie časopisu Informácie a To sme my.....	10
Výtvarný salón ZPMP.....	11
Deň krivých zrkadiel.....	12
Hudobno-dramatické divadlo „Pozrite sa!“.....	12
Obhajoba práv a záujmov a sebaobhajovanie.....	13
Vzdelávanie - rozvoj ľudských zdrojov.....	14
Zahraničná spolupráca s Inclusion Europe, ECCL a Inclusion International.....	15
Spolupráca.....	18
Správa revíznej komisie ZPMP v SR za rok 2008.....	19
Správa o hospodárení ZPMP v SR za rok 2008.....	21

Správa o činnosti Združenia na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v Slovenskej republike (ZPMP v SR) za rok 2008

Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v Slovenskej republike je dobrovoľná nezisková organizácia, ktorá má takmer 10.000 členov združených v 59 organizáciách ZPMP s právnou subjektivitou. Členovia sú ľudia s mentálnym postihnutím, ich rodičia, príbuzní, priatelia, známi, odborníci a sympatizanti.

Hlavným poslaním združenia je všeobecná podpora činností a opatrení, zameraných na pomoc deťom, mládeži a dospelým ľuďom s mentálnym postihnutím a ich rodinám bez ohľadu na to, či postihnutí, ich rodičia alebo opatrovníci sú členmi združenia.

ZPMP v SR je členom Inclusion International, Inclusion Europe, European Coalition for Community Living, Národnej rady pre občanov so zdravotným postihnutím (NROZP v SR), Slovenskej humanitnej rady (SHR).

Prioritné oblasti ZPMP v SR:

- **Ľudské práva pre ľudí s mentálnym postihnutím, nediskriminácia vo všetkých oblastiach života.** Chceme, aby aj v živote ľudí s mentálnym postihnutím boli samozrejmosťou základné ľudské práva: aby mohli pracovať, vzdelávať sa, oddychovať, mať rodinný život a priateľov, aby boli akceptovaní takí, akí sú.
- **Začlenenie do spoločnosti, sociálna inklúzia.**

Aktivity smerujúce k napĺňaniu cieľov:

- Vykonávanie prevencie a poskytovanie sociálneho poradenstva a podpory pre rodičov a občanov s mentálnym postihnutím.
- Presadzovanie práv a záujmov ľudí s mentálnym postihnutím voči štátnej politike a legislatíve prostredníctvom predkladania legislatívnych návrhov a pripomienok štátnym orgánom zamerané na zlepšenie starostlivosti o znevýhodnené skupiny občanov, boj proti diskriminácii.
- Organizovanie rekondično-rehabilitačných pobytov pre občanov s mentálnym postihnutím. Každoročné usporadúvanie celoslovenskej súťaže výstavy prác ľudí s mentálnym postihnutím – Výtvarný salón ZPMP a Dňa krivých zrkadiel, zameraného na ovplyvňovanie postojov verejnosti a boj s predsudkami.
- Rozvoj publikačnej činnosti prostredníctvom vlastného

časopisu Informácie a časopisu sebaobhajcov To sme my. Vydávanie propagačných letákov, odborných manuálov a pohľadníc.

- Inicievanie zriaďovania modelových chránených pracovísk, chránených dielní, podporovaného a chráneného bývania, denných stacionárov a podobných zariadení a služieb pre ľudí s mentálnym postihnutím

Organizačná štruktúra ZPMP v SR:

Najvyšším orgánom ZPMP v SR je Valné zhromaždenie.

Výkonný orgán je Predsedníctvo ZPMP v SR:

Mgr. Ladislav Krajčovič, predseda, rodič
JUDr. Zuzana Stavrovská, podpredsedníčka,
Mgr. Ľubica Vyberalová, podpredsedníčka,
členovia: PhDr. Alena Repiščáková, rodič, PhDr. Eva Števková, Mgr. Stefi Nováková, rodič, PhDr. Terézia Semaňáková, Mgr. Agi Zelená, rodič, Dušan Novák, sebaobhajca.

Nezávislý kontrolný orgán je Revízná komisia:

Ing. Daniela Kočišová, predsedníčka, člen: Viktória Nawalanyová

Výkonný aparát pre organizačnú, poradenskú, administratívnu, hospodársku, finančnú a projektovú činnosť je Republiková centrála:

Zamestnanci v roku 2008: *Mgr. Iveta Mišová, riaditeľka, štatutárny zástupca, Mgr. Silvia Kubánková, Mgr. Zuzana Kolláriková, Martina Švorcová, RNDr. Mária Šimková (čiasťový úväzok).*

Externí spolupracovníci v roku 2008:

Miroslava Vávrová, JUDr. Zuzana Stavrovská, Mgr. Adriana Pekárová, Ing. Ján Fukas,
Mgr. Marián Horanič, Kristína Lončeková, Mgr. Magda Papánková, Jiří Ambrozek, Agnesa Perscheová, Andrea Huczmanová, Mgr. Martina Jarolíňová, Mgr. Mária Chorváthová, Kristína Kramaricsová, Lucia Takáčová, Valéria Farbová, Ivan Vyskočil, Vlado Franček, Mgr. Art. Ladislav Neshyba, Lucia Radovičová, Mgr. Patrícia Jarjabková – Garajová, Elena Kopalová, PhDr. Alena Repiščáková a dobrovoľníci.

Poskytovanie sociálnej pomoci

Občania s mentálnym postihnutím patria medzi najstigmatizovanejšie a najzraniteľnejšie skupiny spoločnosti, potrebujú pomoc a podporu vo všetkých oblastiach života.

Diskriminácia občanov s mentálnym postihnutím je dlhodobo historicky tolerovaná spoločnosťou aj právom. Z pohľadu ZPMP v SR je nevyhnutné neustále posúvať chápanie mentálneho postihnutia z roviny humanity a charity do roviny obhajoby ľudských a občianskych práv, práva na plnú účasť v živote spoločnosti a práva na sebaurčenie.

Občania s mentálnym postihnutím potrebujú ochranu pred diskrimináciou v oblasti zamestnávania, prístupu k informáciám, službám, zdravotnej starostlivosti a iných, nakoľko im hrozí sociálne vylúčenie.

*Rozdiely v mentálnej úrovni občanov s mentálnym postihnutím sú veľké. Mnohí ľudia s ľahkým stupňom postihnutia dokončia školu, vyučia sa učebnému odboru a nezriedka si založia vlastnú rodinu. Na druhej strane sú ľudia s hlbokým mentálnym postihnutím, ktorí sú prakticky vo všetkých svojich potrebách odkázaní na cudziu pomoc. Medzi týmito dvomi krajnými skupinami leží celá rada variant, v ktorých každý jednotlivý človek je v niečom odlišný, čo vyžaduje individuálny prístup zo strany odborníkov. **Všetci bez rozdielu majú právo, aby sa s nimi zaobchádzalo ako s riadnymi občanmi a aby mali prospech z kvality života umožňujúcej osobný a sociálny rast.***

V roku 2008 sa vďaka spolupráci s MPSVR SR a Národnej banky Slovenska objavili prvý krát verejne prístupné informácie v ľahko-čitateľnom jazyku, boli to informácie v súvislosti s prechodom meny na Euro. Boli vydané informačné letáky a brožúry.

Cieľom poskytovania sociálnej pomoci občanom s mentálnym a kombinovaným postihnutím a ich rodinám prostredníctvom vykonávania prevencie a riešenia ich sociálnej núdze poskytovaním sociálneho poradenstva a poskytovaním sociálnych služieb bolo:

- pomôcť pri integrácii a inklúzii (začlenení) do spoločnosti,
- podporiť nezávislejší život a samostatnú sociálnu existenciu,
- podporiť zachovanie a stabilizáciu prirodzeného rodinného prostredia,
- rozvíjať potenciál a osobnosť občanov s mentálnym postihnutím s cieľom pozitívnej integrácie a participácie na živote rodiny i sociálneho prostredia a spoločnosti,
- zlepšiť kvalitu života,
- pomôcť pri odstraňovaní sociálnych bariér,
- zabezpečiť ochranu práv a záujmov a nediskrimináciu vo všetkých oblastiach života.

Sociálne poradenstvo

V súlade so zákonom č. 195/1998 Z.z. v znení neskorších predpisov sme poskytovali sociálne poradenstvo pre rodiny s mentálne a kombinovane postihnutým členom:

- **Individuálne poradenstvo (základné aj špecializované)** - osobne, písomne, telefonicky, prostredníctvom internetu a prostredníctvom časopisu Informácie.
- **Skupinové poradenstvo** – špecializované pre dospelých občanov s mentálnym postihnutím a ich rodiny.

Obsah poskytovania sociálneho poradenstva:

1. Zisťovanie rozsahu a charakteru sociálnej núdze občanov s mentálnym a kombinovaným postihnutím a ich rodín (klientov).
2. Poskytovanie základného poradenstva, potrebného na orientáciu klientov vo svojej sociálnej a hmotnej situácii a vo svojich sociálnych právach a povinnostiach.
3. Poskytovanie kontaktu na inštitúcie, ktoré participujú na riešení problémov občanov

- s mentálnym postihnutím.
4. Pomoc pri riešení sociálnych problémov a mobilizácia ich možností a schopností tieto problémy riešiť, prípadne im predchádzať.
 5. Usmerňovanie klientov s mentálnym postihnutím pri voľbe a uplatňovaní foriem sociálnej pomoci.
 6. Poskytovanie sociálneho poradenstva prostredníctvom Internetovej poradne.
 7. Rozvoj sociálnych schopností a zručností, hodnôt, postojov a osobných kvalít klientov, t.j. zvyšovanie kvality života občanov s mentálnym postihnutím

Sociálne poradenstvo formou individuálnych konzultácií bolo zamerané najmä na riešenie sociálnej núdze občanov s mentálnym postihnutím a ich rodín, na usmernenie pri voľbe a pri uplatňovaní foriem sociálnej pomoci, poskytnutie informácií zo zákona o sociálnej pomoci, o sociálnom poistení, z občianskeho práva, zo zákona o rovnakom zaobchádzaní, zo zákona o službách zamestnanosti. Medzi najžiadanejšie oblasti v rámci poradenstva patrili informácie o poskytovaní sociálnych služieb, najmä inovatívnych – riešenie otázok bývania – chránené bývanie, poskytovanie služieb v denných zariadeniach, riešenie situácie v oblasti zamestnávania – najmä týkajúce sa chránených dielní, poskytovanie kompenzácií sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia a riešenie problémov pri porušovaní ľudských práv. Individuálne sme poskytli 164 konzultácií.

Skupinová práca s dospelými ľuďmi s mentálnym postihnutím bola zameraná na zistenie príčin vzniku, charakteru a rozsahu ich problémov, následnú sociálnu diagnostiku a zostavenie odborných programov pomoci. Hlavným cieľom bol rozvoj kľúčových kompetencií mladých ľudí s mentálnym postihnutím, zameraných najmä na zlepšenie komunikačných a sociálnych zručností, spoznávanie seba ako i svojho sociálneho okolia, presadzovanie sa v skupine, budovanie pozitívneho sebaobrazu, rozvoj sebadôvery a dôvery v skupine a v neposlednom rade rozvoj autoregulácie. Pri práci v skupine sme sa zamerali na rozvoj tak kognitívnych ako i nonkognitívnych funkcií podľa systému KEMSAK, ktorý zahŕňal stratégie kognitívizácie, emocionalizácie, motivácie, socializácie, axiologizácie a kreativizácie osobnosti. Našou snahou bolo docieľiť, aby sa osobnosť klientov rozvíjala do tej miery, aby sa zlepšili schopnosť manažovať svoj život (life-management), riešiť bežné i krízové situácie a kooperovať.

Špecializované skupinové poradenstvo sme v roku 2008 realizovali 90 krát pre 82 klientov.

Špecializované poradenstvo pre rodičov detí s mentálnym postihnutím

Špecializované poradenstvo pre rodičov detí s mentálnym postihnutím prebiehalo paralelne so skupinovými tréningami ľudí s mentálnym postihnutím. Rodičov zaujímala problematika týkajúca sa opatrovníctva v súvislosti s pozbavením spôsobilosti na právne úkony. Debatovali na tému životné podmienky pre ľudí s mentálnym postihnutím v našej spoločnosti. Na ďalších stretnutiach sa venovali téme života s postihnutým dieťaťom, aké sú vzťahy medzi rodičmi a deťmi, aké výchovné štýly a prostriedky rodičia používajú, rozdielne úlohy matky a otca v rodine s postihnutým dieťaťom, venovali sme sa rôznym kategóriám sociálnych zručností potrebných v bežnom živote. Rodičov zaujala téma z oblasti pamäťových schopností u ľudí, informácie o vekových odlišnostiach a súvislostiach pamäťových daností človeka, boli im poskytnuté informácie na tému komunikácia, konkrétne formy neverbálnej komunikácie. Naďalej sme priebežne sledovali zmeny v sociálnom systéme, ktoré pomáhajú ľuďom s postihnutím v živote nutne prekonávať problémy, s ktorými sa stretávajú. Rodičia aktívne diskutovali o problémoch vo vzťahu k sociálnym ale aj zdravotníckym inštitúciám, s ktorými sa v bežnom živote stretávajú. Pri všetkých stretnutiach sme sa venovali aj témam na uvoľnenie a odreagovanie sa. V roku 2008 sme zrealizovali 33 skupinových stretnutí pre 25 rodičov.

Poskytovanie sociálneho poradenstva bolo finančne podporené Bratislavským samosprávnym krajom a z príspevkov 2% dani z príjmov FO a PO.

Na sociálne poradenstvo nadväzoval program sociálnej rehabilitácie, ktorý sme realizovali prostredníctvom **finančnej podpory Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR pod názvom:**

Inkluzívny program sociálneho rozvoja ľudí s mentálnym postihnutím

(ďalej v texte ako IPSR).

IPSR fungoval na štyroch úrovniach:

- **sociálna rehabilitácia ľudí s mentálnym postihnutím** - získavanie a rozvoj vedomostí, zručností a návykov, potrebných pre prekonávanie

dôsledkov vlastného postihnutia a na zvyšovanie samostatnosti,

- **práca s rodinou a podpornými osobami ľudí s MP** – vzdelávanie v oblasti poskytovania sociálnej rehabilitácie ľuďom s mentálnym postihnutím,
- **diseminácia programu** do rôznych regiónov Slovenska a prezentácia výsledkov programu
- **pozitívne ovplyvňovanie postojov verejnosti** s cieľom búrať predsudky a bariéry, ktoré bránia inklúzii.

Sociálna rehabilitácia ľudí s mentálnym postihnutím

Realizovali sme ju prostredníctvom tréningov, ktoré prebiehali počas pravidelných stretnutí. Zručnosti sa trénovali prostredníctvom rozmanitých modelových situácií, diskusiami, hraním rolových hier, poskytovaním spätnej väzby, či iných interakčných aktivít. **Sociálno – rehabilitačné stretnutia** prebiehali v pravidelných intervaloch raz týždenne.

Prostredníctvom rôznych techník práce so skupinou - modelovanie situácií, hranie rolí, brainstorming, rôzne variovane hry - sme pracovali na komplexnom osobnostnom raste ľudí s mentálnym postihnutím a na budovaní efektívneho podporného prostredia:

Rozvoj zručností v sfére sociálnych vzťahov: Zvýšili sme informovanosť sebaobhajcov v oblasti nadväzovania nových vzťahov a poskytli rady, ako mať dobré vzťahy. Využitím rolových hier sme si demonštrovali rozličné formy vzťahov a definovali sme si základné pravidlá, ktorými by sme sa mali v spoločnosti riadiť.

Rozvoj vzťahov v skupine: Skupinu považujeme za kľúčovú pri rozvoji sociálnych a komunikačných zručností, je tiež vhodnou formou práce s človekom, ktorý trpí zníženým sebavedomím, nepresadzuje sa, trpí komplexom menejcennosti. Dôraz sme kladli na atmosféru v skupine, ktorá musí byť podporná a uvoľnená, ak chceme dosiahnuť pozitívny rozvoj ich schopností. Zamerali sme sa preto na utuženie vzťahov v skupine. Prostredníctvom hier a aktivít na podporu skupinovej kooperácie a súdržnosti sa nám podarilo zjednotiť skupinu a vytvoriť tak atmosféru, v ktorej sa každý člen skupiny cítil príjemne. Pre ľudí s mentálnym postihnutím je akceptácia primárnym stimulom pre ďalší rozvoj ich sebavedomia a zručností.

Sebavedomie: Zamerali sme sa na podporu sebavedomia a to použitím metód zážitkovej pedagogiky. Umožnili sme im zažiť moment, pri ktorom boli na seba hrdí, čo sa na základe spätnej väzby ukázalo byť skutočne efektívne. Technika výmeny komplimentov dopadla rovnako úspešne.

Kritika: Keďže sa väčšina našich klientov stretáva s kritikou pomerne často, zamerali sme sa na rozvoj schopností, ktoré by im mohli napomôcť pri ďalšej konfrontácii s ňou. Primárne sme sa snažili posilniť sebavedomie, ďalej sme pracovali na rozvoji komunikačných schopností, ktoré sú základným predpokladom, aby sa klient mohol voči nespravodlivej kritike brániť. Bolo nevyhnutné poukázať na rozdiely vo forme kritiky, čo sa nám podarilo pomocou rolových hier.

Asertivita: Ľudia s mentálnym postihnutím sa nezriedka stretávajú so zneužívaním, ponižovaním a diskrimináciou. Rozvojom asertívnych zručností sa naučili brániť bez agresívnych prejavov. Bolo pre nás dôležité poskytnúť im poradenstvo v oblasti práv, ktorými, rovnako ako ostatní, disponujú. Na rozdiel od intaktnej spoločnosti však o svojich právach buď vôbec netušia, alebo majú nedostatočnú predstavu. Technika rolových hier nám pomohla pri názorných ukážkach rozdielov medzi agresiou a asertivitou, zvýšila záujem klientov o asertivitu a podporila myšlienku nenásilného obhajovania práv.

Organizácia času: Na základe odporúčaní a nášho pozorovania, z ktorých vyplynulo, že mnoho mladých ľudí s mentálnym postihnutím má problémy organizovať si čas a správne si zadeliť aktivity počas celého dňa, sme klientom poskytli užitočné informácie z tejto oblasti. Venovali sme sa aj voľnočasovým aktivitám a problematike najefektívnejšieho využívania času.

Práva: Primárne sme sa teda orientovali na to, aby sme klientom poskytli komplexný prehľad ich práv. Neobišli sme ani povinnosti ktoré z týchto práv vyplývajú. Naším cieľom bolo zvýšenie informovanosti klientov v sfére základných ľudských práv, rovnako ako varovanie pred diskrimináciou, ktorá je na nich často páchaná.

Získavanie praktických zručností potrebných pri hľadaní zamestnania: Práca je významnou súčasťou života každého človeka. Primárne sme sa zamerali na zvýšenie informovanosti v oblastiach sebaaprezentácie, osobnej hygieny a vystupovania na verejnosti. Z praktických

zručností sme sa zamerali na tvorbu životopisu, ako významnej vizitky, ktorou sa reprezentujeme pred zamestnávateľom. V neposlednom rade sme skupinu podporovali v snahe o asertívnu a efektívnu komunikáciu.

Pozitívny rozvoj osobnosti: V nadväznosti na predchádzajúci blok, sme so skupinou ďalej rozvíjali také charakterové vlastnosti, ktoré sú v dnešnej spoločnosti cenené a pre úspešnú socializáciu zároveň nevyhnutné. Zamerali sme sa na rozvoj empatie, hovorili sme o asertívnom správaní a konštruktívnej kritike. Spoločne so skupinou sme pracovali na definícii prosociálneho správajúceho človeka. Technikou hier sme podporovali pozitívne prežívanie účastníkov, priateľské naladenie, vnímavosť voči problémom ostatných ľudí. Dôraz sme kladli na prevenciu pred egoistickým a agresívnym správaním.

Praktické semináre „Dohovor OSN o právach ľudí so zdravotným postihnutím“

Ľuďom s mentálnym postihnutím sa často stáva, že majú natoľko obmedzený prístup k informáciám, že dokonca nevedia, aké sú ich základné práva. V druhom polroku 2008 sme sa zamerali na predstavenie Dohovoru OSN o právach ľudí so zdravotným postihnutím, ako dokumentu celosvetového významu, ktorý garantuje dodržiavanie ľudských práv a rešpektovanie odlišností ľudí so zdravotným postihnutím. Vzhľadom na odbornosť a špecifickosť tému predstavila Judr. Zuzana Stavrovská. Pre lepšie porozumenie téme sme skupine premietli špeciálne upravenú verziu Dohovoru OSN o právach ľudí so zdravotným postihnutím v ľahko-čitateľnom štýle.

Zvýšenie informovanosti s príchodom novej meny

Euro: Zmena meny znamená pre každého občana istú záťaž. Musí sa naučiť počítať v nových číslach, spoznať bankovky a mince novej meny a tiež rozumne hospodáriť, ak sa chce vyhnúť finančným stratám. Na Slovensku sa pri prechode na euro spustila masívna kampaň, ktorá zasiahla množstvo občanov Slovenskej republiky. V spolupráci s MPSVR SR a aj Národnou bankou Slovenska sa aj Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v SR stalo súčasťou tejto kampane. Pri zvyšovaní informovanosti ľudí s mentálnym postihnutím sme využívali špeciálne materiály, písané v ľahko-čitateľnom štýle, podporené obrázkami. Pracovali sme názorne, s plagátmi, euro pomôckami a obrázkami.

Motivácia k celoživotnému vzdelávaniu a osobnostnému rastu: V praxi sme sa snažili o to,

aby si každý sebaobhajca zvolil oblasť, v ktorej by túžil napredovať, vzdelávať sa. Využitím skupinovej dynamiky sme dokázali ovplyvniť väčšinu klientov tak, že si vytýčili ciele svojho osobnostného rastu. V tejto aktivite, z hľadiska jej dlhodobého charakteru, budeme pokračovať aj na budúci rok.

Tréninky sme zrealizovali spolu 90 krát, zúčastnilo sa ich 82 osôb.

Práca s rodinou a podpornými osobami ľudí s mentálnym postihnutím

Tréninový seminár pre rodičov, opatrovníkov, asistentov a ľudí s mentálnym postihnutím

Pravidelných stretávaním sa skupín, ktoré spoločne pracovali na rozvoji a nadobúdaní nových zručností – prispievalo Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v SR k zabezpečovaniu pripravenosti „na svet“.

Vzhľadom na úspešnosť a efektívnosť týchto stretnutí sme sa rozhodli zorganizovať seminár, prostredníctvom ktorého sme know-how posunuli ďalším členským organizáciám. Seminár sme koncipovali ako prakticko-teoretický, s dôrazom na interakciu účastníkov. Obsahovo sme seminár prispôbili tak, aby bol podnetný a obohacujúci nielen pre rodičov detí s mentálnym postihnutím, ale aj pre podporné osoby a asistentov ľudí s mentálnym postihnutím, zamestnancov denných a pobytových DSS a v neposlednom rade, aby bol zrozumiteľný aj pre ľudí s mentálnym postihnutím, ak sa ho rozhodnú navštíviť. V časovom rozpätí od 25. októbra do 22. decembra sa seminár uskutočnil 6 krát v mestách: Kežmarok, Štúrovo, Gelnica, Banská Bystrica, Bratislava dvakrát. Spolu sa seminárov zúčastnilo 92 účastníkov.

Diseminácia programu a pozitívne ovplyvňovanie postojev verejnosti

Disemináciu programu a prezentáciu výsledkov programu sme zrealizovali 3. 12. 2008 v hoteli Kyjev v Bratislave pri príležitosti **Dňa občanov so zdravotným postihnutím** formou celoslovenskej konferencie **Máme práva i povinnosti, chceme ich naplňovať – podporíte nás?** Záštitu nad konferenciou prevzal **PhDr. László Nagy**, predseda výboru pre ľudské práva, národnosti a postavenie žien NR SR, ktorý konferenciu otvoril.

Medzi vzácnymi hosťami sme privítali Mudr. Jolanu

Javorkovú, riaditeľku Sekretariátu Rady vlády pre seniorov a Rady vlády pre osoby so zdravotným postihnutím, tajomníčku sekretariátu PhDr. Máriu Morávkovú, doc. PhDr. Kvetku Repkovú, CSc., riaditeľku Inštitútu pre výskum práce a rodiny s kolegyňou PhDr. Vierou Minarovýchovou, Mudr. Jozefínu Dudáškovú, poradkyňu ministerky práce, sociálnych vecí a rodiny SR Viery Tomanovej, Mgr. Zuzanu Kolačanovú z Národnej banky Slovenska. Na konferencii sa zišlo 124 účastníkov z celého Slovenska.

Na konferencii sa hovorilo o tom, že ľudia s mentálnym postihnutím sa chcú aktívne zúčastňovať na živote spoločnosti. Majú rovnaké potreby, potrebujú však

viac podpory. Problémom je, že mladí ľudia s mentálnym postihnutím v dospelom veku nemajú možnosti svoje získané vedomosti a zručnosti ďalej rozvíjať, nemôžu sa učiť novým zručnostiam a postupom času prirodzene zabúdajú aj to, čo sa už naučili. To spôsobuje, že sa následne nevedia primerane uplatniť a potenciál, ktorý v sebe majú, zostáva skrytý a nevyužitý.

Celosvetová prax ukázala, že ľudia s mentálnym postihnutím, ktorí mali možnosť zúčastniť sa programov zameraných na rozvoj takýchto zručností, sú autonómnejší a aktívnejší a spoločnosť ich vníma oveľa pozitívnejšie.

Sociálne služby

V roku 2008 sme piatim klientom v zmysle zákona o sociálnej pomoci poskytovali bývanie a dohľad nad ich správaním a činnosťami v rámci starostlivosti v zariadení chráneného bývania v Bratislave.

Klientom boli vypracované Individuálne plány rozvoja osobnosti, na základe ktorých asistenti pracovali na ich osobnostnom rozvoji, ďalšom rozvíjaní schopností a zručností pri ich ceste k integrácii do spoločnosti a v posilňovaní schopnosti prirodzene sa orientovať v osobnom a spoločenskom živote. Počas dňa boli klienti v zamestnaní, v DSS a v Praktickej škole. Klientom ZCHB bol poskytovaný dohľad podľa potreby v ranných, popoludňajších alebo v nočných hodinách. V čase, keď klienti boli mimo zariadenie CHB využívali služby osobnej asistencie.

Pravidelné činnosti spojené s chráneným bývaním boli:

1. Mesačné vystavovanie vyúčtovania pre klientov (služby spojené s užívaním bytu).
2. Mesačné rozúčtovávanie stravného pre klientov s ich súhlasom.
3. Priebežné nakupovanie a hospodárenie s peniazmi na stravu.
4. Mesačné vypracovanie služieb bytových asistentov.
5. Vedenie mesačnej evidencie nákladov na stravu.
6. Mesačná pomoc klientom s manažmentom osobnej asistencie.

7. Zabezpečovanie komunikácie medzi zariadením CHB a zamestnávateľmi klientov a zariadeniami, ktoré klienti navštevovali počas dňa.
8. Komunikácia s odbornými lekármi, so zamestnávateľmi, bytovými asistentmi a osobnými asistentmi podľa potreby.
9. Vypracovanie Individuálnych plánov osobnostného rozvoja pre nových klientov.
10. Poskytovanie poradenstva pre asistentov podľa potreby.
11. Zabezpečovanie manažmentu vreckového v súvislosti s akciami mimo zariadenia.
12. Pravidelná pomoc klientom s prípravou jedla, nákupov, domácich prác a iných dôležitých aktivít.
13. Zabezpečovanie presného dávkovania liekov pre klientov v CHB.
14. Zostavovanie plánov upratovania klientov v CHB.
15. Mesačné vypracovávanie čiastkových úloh pre klientov.
16. Zabezpečovanie návštev klientov s rodinnými príslušníkmi, s priateľmi.
17. Komunikácia s dodávateľmi služieb podľa potreby.

Financovanie sociálnych služieb bolo podporené príspevkom z Bratislavského samosprávneho kraja, Mestskou časťou Bratislava – Dúbravka a z príspevkov 2% dani z príjmov FO a PO.

Vykonávanie sociálnej prevencie

Základným cieľom bolo predchádzanie a zabráňovanie vzniku, prehlbovaniu alebo opakovaniu porúch psychického vývinu, fyzického vývinu alebo sociálneho vývinu občanov s mentálnym postihnutím. Medzi tradičné programy prevencie patria aj:

Rekondično integračné pobyty

Hlavný cieľ - integráciu ľudí s mentálnym postihnutím, rozvíjanie ich osobnosti, šírenie osvetu, nácvik rehabilitačných a relaxačných techník, podpora ľudí s mentálnym postihnutím v príprave na samostatný život, sprostredkovanie aktívneho využitia voľného času, rozvoj asertivity a aktívneho sebaobhajovania – sme dosiahli prostredníctvom rekondično – integračných pobytov. V rámci projektu sa nám podarilo zrealizovať dva rekondično – integračné pobyty:

- **20. 7. – 26. 7. 2008 Bystrá**, hotel Biela Medvedica, vedúca pobytu: PhDr. Soňa Holúbková, na tomto pobyte sa zúčastnilo 20 sebaobhajcov a 20 asistentov.
- **27. 7. – 2. 8. 2008 Bystrá**, hotel Biela Medvedica, vedúca pobytu: RNDr. Mária Šimková, na tomto pobyte sa zúčastnilo 20 sebaobhajcov a 20 asistentov.

Pobytom predchádzalo mapovanie sociálnych zručností a potrieb účastníkov s postihnutím - na tento účel slúžili dotazníky. Okrem identifikačných údajov sledovali informácie o prípadnom užívaní liekov, o individuálnych osobitostiach účastníka, o schopnosti hospodáriť s peniazmi a pod.

V roku 2008 malo možnosť stráviť týždeň v Nízkych Tatrách celkovo 80 ľudí, z toho 40 boli ľudia s mentálnym postihnutím - sebaobhajcovia (24 mužov a 16 žien) a 40 bolo asistentov – dobrovoľníkov (29 žien a 11 mužov). Podpora bola organizovaná formou vytvorenia **dvojíc sebaobhajca – asistent**. Asistenti mali za úlohu byť oporou, poradiť ľuďom s mentálnym postihnutím v prípade potreby, podporovať ich tak, že nebudú robiť za nich, ale budú sa snažiť ich viesť, aby to dokázali sami, motivovať ich k samostatnosti, robiť dohľad, dbať, aby človek s mentálnym postihnutím dodržiaval hygienu, obliekal sa primerane počasiu, bral lieky alebo dodržiaval diétu, ak to potrebuje, pomáhať pri narábaní s vreckovým,

za pomoci ostatných riešiť prípadné krízové situácie, pomáhať tvoriť denný program na pobyte a zúčastňovať sa na ňom, a samozrejme, byť milým spoločníkom ľuďom s mentálnym postihnutím.

Na mnohé tieto úlohy mali asistenti možnosť pripraviť sa v rámci **vzdelávacieho semináru**, ktorý sa konal dňa 30.6. v školiacich priestoroch Republikovej centrály ZPMP v SR. Seminár sa zameriaval na individuálnu a skupinovú prípravu pre asistenciu ľuďom s mentálnym postihnutím na účely sprievodcovstva na týždenných pobytových aktivitách. Nevyhnutnou súčasťou bolo i školenie o prvej pomoci.

Každý večer sa na pobyte konalo **stretnutie asistentov**, kde si dobrovoľníci mohli navzájom vymeniť užitočné informácie týkajúce sa sebaobhajcov, ako aj programu, prípadne problémov, ktoré počas dňa vyvstali. Šlo o akýsi podporný kruh vytvorený z dobrovoľníkov, pričom supervíznu a facilitujúcu funkciu tu plnil vedúci pobytu. Na týchto stretnutiach sa mohli jednotliví asistenti zdôveriť s prípadnými ťažkosťami, ktoré sa prirodzene pri práci s ľuďmi s mentálnym postihnutím môžu vyskytnúť a vymeniť si skúsenosti a aktuálne informácie týkajúce sa diania na pobyte. Taktiež sa tvoril program pre nadchádzajúci deň a personálne sa zadelovali jednotlivé úlohy.

Aktivity, ktoré sa na pobytoch realizovali, možno zdeliť do niekoľkých skupín:

1) Vzdelávacie aktivity – mali predovšetkým edukatívny rozmer, šlo o cielene vedené diskusie na rôzne témy. Každý bol v témach zapojený podľa svojich potrieb, účastníci sa mohli navzájom počúvať, diskutovať a samozrejme podporovať. Diskutovalo sa najmä na tieto témy:

- Láska – vzťahy – sex /čo o tom ešte nevieme a po čom túžime/
- Naše silné stránky /čo vieme a čím môžeme zaujať/
- Naše záujmy /v čom sme dobrí a môžeme sa zlepšovať/
- Naša práca /v čom a komu môžeme byť užitoční/

- Morálka – dobro – zlo /ako rozoznať, čo je správne/
 - Drogy, cigarety, zlozvyky /v čom sme slabí a čo s tým/
- 2) **Poznávacie aktivity** – patria k veľmi obľúbeným. Medzi osvedčené sa radia výlety do Bystrianskej jaskyne, turistika v podobe výstupu na Chopok, Ďumbier (Štefánikova chata), výlet na Tále, cesta Čiernohronskou železničkou do lesníckeho skanzenu vo Vydrove, spoznávanie okolia, dediny, návšteva salaša a pod. Šlo o skupinové aktivity, ktoré nielenže smerovali kolektív, ale boli i zdrojom mnohých nových užitočných informácií a zároveň pozitívne vplývali na kondíciu účastníkov.
- 3) **Rekondičné a rehabilitačné aktivity** – ide o aktivity, ktoré pozitívne vplyvajú na zdravotný stav účastníkov, na rozvoj ich fyzickej, ale i psychickej stránky. Takýmito aktivitami na pobytoch boli napr. ranné rozcvičky, plávanie v bazéne či na kúpalisku, jazda na koňoch, rôzne športové a relaxačné hry, „olympijské hry“.
- 4) **Tvorivé aktivity** – prostredníctvom nich môžu účastníci rozvíjať svoju kreativitu. Osvedčili sa najmä rôzne výtvarné techniky – kresba, maľba,

modelovanie, práca s prírodným materiálom, ale i hudobné aktivity, hra so zvukmi, stretnutie redakčnej rady (písanie článkov) a pod. Počas pobytu boli vítané najmä v čase, kedy počasie „neprialo“, nakoľko sa dali realizovať i vo vnútri miestnosti.

- 5) **Sociálne aktivity** – tieto sa sústredili na vytváranie dobrej atmosféry medzi účastníkmi, smerovali k vzájomnému spoznávaniu sa jednotlivých účastníkov medzi sebou a budovaniu pozitívnych vzťahov. V neposlednom rade mali zábavnú funkciu, ktorá pôsobila na mnohých veľmi relaxačne. Aktivity tohto druhu sa zameriavali i na sebaaprezentáciu a budovanie pozitívneho sebaobrazu. Šlo napr. o diskotéky, rôzne spoločenské hry, večery pri hudbe a pri ohni, „Superstar“, karneval, „táborová pošta“ a pod.

Od počiatku organizovania pobytov pre samotných ľudí s mentálnym postihnutím sa ukazuje, že tvoria most prechodu od izolácie a segregácie k integrácii a inklúzii. Veríme, že každý si zobral z rekondično-integračných pobytov 2008 niečo, čo mu dodá silu prežiť ďalší rok. Všetci sme sa posunuli bližšie k stavu, keď sme schopní prijať každého - akokoľvek odlišného - ako súčasť komunity a i naďalej budeme rozširovať túto myšlienku tak, ako sme to robili v Bystreji – s láskou a zábavou.

Vydávanie časopisu Informácie a To sme my

Primárnym cieľom časopisu bolo **ovplyvňovanie postojov verejnosti a rúcanie predsudkov spoločnosti vo vzťahu k ľuďom s mentálnym postihnutím a ich rodinám**. Ďalším z cieľov bolo sprostredkovať čitateľom nové informácie zo sociálnej oblasti a sveta ľudí s mentálnym postihnutím.

V roku 2008 sa časopis Informácie ZPMP obsahovo zameriaval na šírenie humannej propagácie a pozitívnej medializácie ľudí s mentálnym postihnutím. V súvislosti so zámerom časopisu - prinášať čitateľom nové informácie - sme písali o rozvoji chránených dielní a zamestnávaní ľudí s mentálnym postihnutím, o aktivitách súvisiacich so zlepšovaním životných podmienok v rodinách a zariadeniach, o chránenom a podporovanom bývaní, o prebiehajúcej decentralizácii a transformácii.

Časopis čitateľom priniesol aj nové informácie o sociálnych a zdravotných reformách na Slovensku, ako aj o problematike EURA, ktoré sa bezprostredne týkajú života človeka s mentálnym postihnutím a jeho rodiny, nové skúsenosti a poznatky z oblasti sociálnoprávnej ochrany a prevencie, či informácie o aktivitách a činnosti v jednotlivých regiónoch Slovenska. Časť obsahu sme venovali rozvoju a prehlbovaniu skúseností a poznatkov hnutia sebaobhajcov, self- advocacy, na Slovensku i vo svete. Prezentovali sme aj aktuálnu spoluprácu medzi štátnymi a neštátnymi organizáciami, regionálnu činnosť miestnych združení ZPMP a spoluprácu so zahraničnými partnermi.

V roku 2008 vyšiel časopis Informácie ZPMP 5-krát, z toho 1-krát ako dvojčíslo.

Ako prílohy boli s číslom 6 uverejnené :

- Zákon 447/2008 o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- Zákon 448/2008 o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov

Časopis Informácie tvorili nové, stále a aktualizované rubriky: Legislatíva, Sociálno-právna poradňa, Sociálna pomoc, Vzdelávanie, Ľudské práva, Konferencie, Novinky zo zariadení, Miestne ZPMP, Udialo sa, Sebaobhajovanie, Osobná asistencia, Zo života, Výtvarné aktivity, Poďakovania, Odborné fórum, Oznamy, Anglický sumár, Európske fórum, Nové knihy, Inšpirácie, Informujeme, EQUAL, Listáreň a i.

Cieľovú skupinu predstavujú rodiny detí a dospelých ľudí s mentálnym postihnutím, odborníci-pedagógovia, špeciálni a liečební pedagógovia, sociálni

pracovníci, vychovávatelia, psychológovia; špeciálne základné a praktické školy, odborné učilištia, domovy sociálnych služieb, chránené dielne a iné zariadenia, knižnice, študenti stredných a vysokých škôl, dobrovoľníci, mimovládne organizácie, úrady samosprávnych krajov, úrady práce, sociálnych vecí a rodiny, ministerstvá a poslanci Národnej rady SR, sympatizanti a priatelia ľudí s mentálnym postihnutím.

Veľkú časť sme venovali prezentácii odborných konferencií a seminárov, ktoré sa uskutočnili v roku 2008 ako napr. *Sociálne služby pre ľudí s mentálnym postihnutím v krízovej situácii, Slovakia Euro Changeover Conference, Komplexná starostlivosť o duševné zdravie na Slovensku, Slovensko v zrkadle európskeho sociálneho modelu, Seminár na podporu inkluzívnych materských škôl, seminár o aktuálnej sociálnej legislatíve, Tímová spolupráca v komplexnej starostlivosti o dieťa s postihnutím raného veku, záverečná konferencia IS EQUAL, Máme práva i povinnosti, chceme ich naplniť – podporíte nás?, Deň osôb so zdravotným postihnutím* a iné.

Výtvarný salón ZPMP

Cieľom výstavy bolo poukázať na talent a nadanie, ktoré sa skrýva v ľuďoch s mentálnym postihnutím. Cez výtvarné umenie sa snažia vyjadriť to, čo často krát nevedia vyjadriť prostredníctvom slov. Cez umenie hovoria o svojich snoch, túžbach, prianiach, o rodine, priateľstve a rôznych životných udalostiach.

13. ročník Výtvarného salóna ZPMP v SR konal v Malackách, kde sa na jeho organizovaní podieľalo občianske združenie Svitanie ZPMP v Malackách. Výstava sa konala v Galérii Mestského centra kultúry v Malackách v termíne od 1. 10. 2008 do 26. 10. 2008 pod záštitou PhDr. Jany Kresákovej, generálnej riaditeľky sekcie menšinových a regionálnych kultúr MK SR.

13. ročníka výtvarného salóna ZPMP v SR sa zúčastnilo 121 zariadení z celého Slovenska a to predovšetkým špeciálne školy, domovy sociálnych služieb, pobočky ZPMP v SR, neziskové organizácie poskytujúce sociálne služby.

Komisiu tvorili akad. mal. Katarína Kuzmová, Libuša Čtveráková, Mgr. Jana Detvajová, Ing. Iveta

Hlavenková, CSc., Mgr. Lucia Páľková, Mgr. Ada Pekárová. Na výstave bolo vystavených cca 350 výkresov, fotografií, keramických a textilných prác. Okrem inštalácie výstavy mali partneri niektoré ďalšie úlohy. Jednou z nich bolo i sponzorské získavanie cien pre najlepších tvorcov. Oslovili mesto Malacky, banky, niektoré väčšie firmy i menších podnikateľov. Zabezpečili kultúrny program na vernisáž, na ktorom vystúpili Základná umelecká škola, Vstúpte, n.o. Malacky a Centrum voľného času v Malackách.

Slávnostné otvorenie výstavy sa konalo 1. októbra 2008. Z priestorových dôvodov sa vernisáž nekonala priamo vo výstavných priestoroch. Mestské centrum kultúry na slávnostné otvorenie poskytlo sálu Kultúrného domečku v Malackách, ktorá je bezbariérová. Na úvod účastníkov vernisáže privítal primátor Malaciek RNDr. Jozef Ondrejka. Oceneným boli odovzdané ceny, pričom boli na filmovom plátne premietané ich súťažné práce. V priestoroch Galérie Mestského centra kultúry pokračovala vernisáž prehliadkou prác a občerstvením. Výstava trvala do 26.10.2008.

Výtvarný salón finančne podporilo MK SR a sponzori.

Deň krivých zrkadiel

„Sme iní, nie horší. Dovoľte nám žiť s vami, nie vedľa vás“ – je hlavnou myšlienkou Dňa krivých zrkadiel, ktoré sa už tradične koná 12. júna. V roku 2008 sme akciu organizovali pod záštitou starostu MČ Bratislava Staré mesto Andreja Petreka s finančnou podporou Ministerstva kultúry SR. Hlavným cieľom projektu bolo odbúravanie predsudkov voči ľuďom s mentálnym postihnutím a upovedomenie verejnosti o tom, že ľudia s mentálnym postihnutím žijú a chcú žiť medzi nami. Na Hviezdoslavovom námestí v Bratislave sa konal koncert, na ktorom vystúpili umelci a osobnosti osobnosti, sebaobhajci a umelci - **folklórny súbor Javorček a Lipa, Dominika Mirgová, Michal Chrenko a skupina Wega, La3no Cubano, Divadlo Pozrite sa a ďalší, moderovala Patrícia Garajová – Jariabková.**

Do spolupráce sa zapojili domovy sociálnych služieb z Haanovej ul., Javorinskej ul., Sibírskej ul., Lipského ul., PSC a chránená dielňa Impulz zo Žehrianskej ul., DSS a chránené dielňa Prima

z Banšelovej ul. V spolupráci s dobrovoľníkmi z radov študentov, rodičov, príbuzných a sympatizantov sme spoluobčanom rozdávali zrkadielka a propagačné materiály.

Počas dňa sa konali v **Bratislave, Dunajskej Strede, Gelnici, Kežmarku, Komárne, Košiciach, Malackách, Nitre, Nových Zámkoch, Partizánskom, Poprade, Senci, Spišskej Novej vsi, Trenčíne, Vranove nad Topľou**, verejné vystúpenia umelcov s mentálnym postihnutím, vystúpenia spevákov a speváckych skupín a rôzne tvorivé dielne.

Do spolupráce sa zapojili dobrovoľníci z radov študentov, ako aj z miestnych Združení na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím.

Projekt bol podporený Ministerstvom kultúry SR, MČ Bratislava Staré Mesto a sponzormi.

Hudobno-dramatické divadlo „Pozrite sa!“

Hlavným cieľom projektu bolo **rozvíjanie osobnosti ľudí s mentálnym postihnutím využitím metódy dramaterapie, hudobných a tanečných aktivít.**

Prostredníctvom uvedených aktivít sa rozvíjali ich schopnosti v hudobnom, dramatickom a pohybovom umení, získali vedomosti a schopnosti v speve, v tanci, v hereckej a hudobno-dramatickej tvorbe a rozvíjali aj svoje pohybové, interpretačné a herecké schopnosti so zreteľom na uplatnenie sa v osvetovej, kultúrnej i umeleckej činnosti.

Účastníci zažili rôzne situácie a fungovali v sociálnej skupine, relaxovali, ventilovali rôzne emócie, zlepšovali si komunikačné zručnosti, schopnosť presadiť sa, efektívne riešiť konflikty a rôzne situácie, rozvíjali svoju sebadôveru, kreativitu, fantáziu, schopnosť sústrediť sa, vnímať seba a svoje okolie, optimálne kooperovať, učili sa

regulovať nežiaduce prejavy svojho správania a rozvíjali svoje estetické cítenie a emocionálnu stránku osobnosti.

Prostredníctvom prezentovania projektu mala verejnosť možnosť nahliadnuť na túto cieľovú skupinu aj z perspektívy, ktorá ľudí s mentálnym postihnutím nevníma len na základe toho, čo nedokážu, ale predovšetkým toho, čo dokážu. Mali možnosť vidieť, že sú plnohodnotnými členmi spoločnosti a pri adekvátnej podpore dokážu prekonať sami seba a ukázať svoj potenciál v plnej kráse. Pozitívne prezentovanie sa a vystupovanie ľudí s MP rúcalo bariéry a odbúravalo zakorenené predsudky. Využívali sme rôzne formy hrania divadla - **psychodrámu, sociodrámu, bábkové divadlo, rolové hry, pantomímu, etudy.**

Hudobno-dramatické divadlo „Pozrite sa!“ nadviazalo na predchádzajúci projekt s názvom „Dramatickým umením vyrovnávame príležitosti“, ktorý sa u ľudí stretol s veľkým ohlasom. V roku 2008 bol realizačný

tím posilnený o **profesionálnych umelcov - pedagógov na Cirkevnom konzervatóriu v Bratislave (CK BA)**. Umeleckým vedúcim sa stal Mgr. Art. Ladislav Neshyba, pomohli aj Mgr. Eva Suchánková – Rysová, Mgr. Art. Tatiana Radeva.. Hlavnou metódou, ktorú pri práci používali popri dramaterapii, boli **hudobné a tanečné aktivity**. Stretnutia boli otvorené, teda prístupné i študentom konzervatória bez postihnutia.

Projekt bol založený na pravidelných hudobno-dramatických stretnutiach v tvorivých dielňach raz za týždeň počas celého roka, s výnimkou letných prázdnin. Súčasťou bol nácvik divadelnej inscenácie a následné vystúpenia na verejnosti:

12. jún 2008: Deň krivých zrkadiel

8. december 2008: koncoročný koncerte a divadelné vystúpenia Cirkevného konzervatória v Bratislave

12. december 2008: divadelný festival v Nových Zámkoch pod názvom: „**Festival amatérskych divadelných súborov ľudí s mentálnym postihnutím**“.

Projekt sa stretol s veľkým nadšením nielen u mladých hercov s postihnutím, ale aj u divákov, ktorí mali možnosť pozrieť si ich divadelné predstavenia. Veríme, že divadlo Pozrite sa! bude vo svojej činnosti pokračovať i v budúcnosti.

Aktivity finančne podporilo Ministerstvo kultúry SR.

Obhajoba práv a záujmov a sebaobhajovanie

Patrí medzi prioritné činnosti ZPMP v SR. V roku 2008 sme pripomienkovali návrh novely zákona o službách zamestnanosti, návrh zákona o sociálnych službách, o kompenzáciách a ďalšie.

Sebaobhajovanie

Ďalšou z prioritných oblastí činnosti združenia je tzv. sebaobhajovanie. Znamená určitú potrebnú podporu poskytnutú ľuďom s mentálnym postihnutím, aby dokázali naplniť svoje právo na sebaurčenie. Prostredníctvom tejto metódy sa jednak učia riešiť problémy, zároveň slúži ako prevencia na ich predchádzanie. Nezanedbateľný rozmer má neustály osobnostný rozvoj sebaobhajcov, ktorým dokazujú, že sú právoplatnými členmi spoločnosti. Súčasťou sebaobhajovania je tréning zodpovednosti za vlastné rozhodnutia. Sebaobhajovanie je určené všetkým osobám s mentálnym postihnutím, nezáleží na druhu a stupni mentálneho postihnutia. Čo od neho závisí, sú metódy jeho tréningu.

Sebaobhajovanie je pre nás šancou

...bol názov projektu, ktorý finančne podporila **Nadácia pre deti Slovenska z fondu Hodina deťom**, začal sa realizovať v júli 2007, skončil 30.6.2008.

Naším cieľom bolo šíriť poznatky z tejto oblasti

tak, aby pojem „sebaobhajovanie“ poznalo čo najviac ľudí a aby sa sformovali nové skupiny sebaobhajcov. Projekt bol rozdelený na dve etapy, obsahom prvej bolo vzdelávanie členov miestnych združení ZPMP (občanov s mentálnym postihnutím, ich rodičov, príbuzných, sympatizantov, odborníkov) a študentov vysokých škôl (potenciálne môžu pracovať s ľuďmi s mentálnym postihnutím) tak, aby boli schopní založiť a rozbehnúť činnosť skupiny sebaobhajcov.

Vyškoľenie lídrov skupín sebaobhajcov, ako i zaktivizovanie členov miestnych združení, sme realizovali prostredníctvom 4 víkendových seminárov. Neoddeliteľnou súčasťou projektu bola i neustála podpora, poskytovanie informácií a poradenstva ohľadom sebaobhajovania, ako i pravidelné stretávanie skupín sebaobhajcov v Bratislave, zriadili sme i webstránku o sebaobhajovaní www.sebaobhajovanie.sk, ktorá obsahuje aj informácie v ľahko-čitateľnom štýle.

Vďaka projektu sa mnohí sebaobhajcovia zlepšili vo svojich zručnostiach, obohatili svoje vedomosti o veciach, ktoré nám sa zdajú bežné, a posunuli sa tak o krok bližšie k samostatnejšiemu, kvalitnejšiemu životu v spoločnosti. Sebaobhajcovia v Bratislave svoju vlastnú organizáciu – Združenie sebaobhajcov Slovenska. Medzi svoje prioritné záujmy zaradili predovšetkým šírenie informácií tak, aby

Vzdelávanie - rozvoj ľudských zdrojov

Ľudia s mentálnym postihnutím mohli žiť kvalitnejší život.

Vzdelávanie patrí medzi hlavné programy ZPMP v SR od vzniku organizácie. Besedy, prednášky, semináre, tréningy, konferencie... V roku 2008 sme realizovali rôzne formy vzdelávania. **Aktivity boli finančne podporené, ESF IS EQUAL, ZPMP v SR, sponzormi.**

Partnerská spolupráca

Od marca roku 2005 do konca júna 2008 sme realizovali projekt **Niekoľko inovatívnych nástrojov na podporu zamestnanosti občanov s mentálnym postihnutím** - v rámci **Iniciatívy spoločenstva EQUAL**, ktorá bola **financovaná z prostriedkov Európskeho sociálneho fondu**. Implementačným orgánom tejto iniciatívy na Slovensku bolo Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny SR prostredníctvom Riadiaceho orgánu Iniciatívy spoločenstva EQUAL a Národnej podpornej štruktúry pre EQUAL. Cieľom bolo prispieť k znižovaniu nerovností na trhu práce, k podpore občanov s mentálnym postihnutím v oblasti zamestnanosti, posilneniu vplyvu regionálnych mimovládnych organizácií v oblasti naplňovania rovnakého prístupu pre všetkých v rôznych oblastiach života a v oblasti boja proti diskriminácii.

Projekt realizovalo ZPMP v SR v spolupráci so ZPMP Košice, Petržalka, Prešov a DSS Hestia Pezinok a zahraničnými partnermi zo Španielska a Talianska. Počas 3 rokov sa uskutočnilo 30 monitorovacích stretnutí, 3 konferencie s medzinárodnou účasťou, 12 odborných seminárov regionálneho aj celoslovenského charakteru a 5 diseminačných seminárov. Do projektu bolo okrem projektového tímu zapojených niekoľko stoviek rodičov, ľudí s mentálnym postihnutím, odborníkov.

V roku 2005 sme zrealizovali spoločné semináre v rôznych mestách Prešovského a Košického kraja. Na seminároch sme mapovali potreby a robili analýzy. Na základe nich sme vyšpecifikovali činnosť, ktorá by sa mala realizovať v **Krajských poradenských centrách ZPMP v Prešove a v Košiciach, ktoré sme následne založili ako samostatné neziskové organizácie**. Podľa tohto modelu sme následne zriadili aj Krajské poradenské centrum v Tnave. Centrá majú regionálny charakter a okrem poradenskej činnosti je ich náplňou aj obhajoba práv a záujmov ľudí s mentálnym postihnutím a ich rodín

na úrovni kraja, môžu realizovať vzdelávacie aktivity a mali by spolupracovať s miestnymi združeniami v kraji a zastupovať ich záujmy pri rokovaníach s VÚC.

Veľmi úspešnou aktivitou bolo vzdelávanie ľudí s mentálnym postihnutím a zamestnancov DSS Hestia. Vypracovali sme vzdelávací program **„Komunikačné a profesijné zručnosti“**, v kurzoch tohto programu, ktorý sme paralelne realizovali v Pracovno socializačnom centre Impulz ZPMP v Petržalke, v Republikovej centrále ZPMP v SR a v ZPMP v Prešove sa postupne vyškolilo 60 účastníkov s mentálnym postihnutím. Na vzdelávací program sme dostali akreditáciu Ministerstva školstva SR a v školení pokračujeme i po skončení projektu. Tento vzdelávací 26 hodinový program je určený dospelým ľuďom s mentálnym postihnutím. Program v sebe zahŕňa rôzne informácie a nácvik zručností potrebných nielen pri zamestnávaní sa, ale aj pri každodennom fungovaní na pracovisku. Kurz bol rozdelený na 3 oblasti: Sebaopoznanie a nácvik komunikačných zručností, Zamestnanie, Riešenie konfliktov a reálnych situácií na pracovisku.

Vzdelávací program pre zamestnancov DSS bol vypracovaný na základe potrieb DSS Hestia Pezinok. Do programu sa zapojilo 16 zamestnancov, kurz bol zameraný na **vzdelávanie v právnej oblasti a v oblasti komunikačných zručností potrebných pre prácu s ľuďmi s mentálnym postihnutím**. Za prínos považovali nové poznatky predovšetkým v prístupe ku klientom, v zmene pohľadu zamestnanca na prácu ostatných kolegov, ako aj stmelenie kolektívu.

Ďalšou aktivitou bolo zriadenie **internetovej poradne**, a to konkrétne poskytovanie sociálneho, právneho a špeciálne pedagogického poradenstva. Na poradňu sa obrátilo vyše 100 občanov s rôznymi otázkami, návštevnosť poradne bola niekoľko tisíc vstupov. Okrem poradne boli zriadené **informačné databázy** Košického, Prešovského a Bratislavského kraja.

Významnou časťou projektu bola **nadnárodná spolupráca**. Okrem rozvoja spoločných pracovných skúseností bol vytvorený profil špecifického odborného pracovníka – sprostredkovateľa v procesoch sociálnej a pracovnej integrácie. Ďalším výstupom bol prenosný model „sociálnej farmy“ za využitia skúseností Španielska

a Talianska. Spoločným výstupom bolo i zdieľanie dobrej praxe ohľadom metodiky použitej pri budovaní centier integrovaných služieb v jednotlivých projektoch a vytvorenie nástrojov a metodológií na boj proti predsudkom a diskriminácii. **Katalóg nástrojov a metodológií na boj proti predsudkom a diskriminácii je k dispozícii pre verejnosť v Republikovej centrále ZPMP v SR.**

Počas realizácie projektu sme vydali viacero publikácií, konkrétne brožúry „Niekoľko inovatívnych nástrojov na podporu zamestnanosti občanov s mentálnym postihnutím, Potreby občanov s mentálnym postihnutím a ich rodín v Prešovskom a Košickom samosprávnom kraji, profil

regionálneho poradcu, Zborník z konferencie Práca ako kľúčový faktor k inklúzii, manuál Ako zriadiť krajské poradenské centrum. Vytvorili sme 2 vzdelávacie programy: pre zamestnancov DSS a distribuovali sme ho vo forme odbornej publikácie, akreditovaný pre ľudí s mentálnym postihnutím a vydali sme 2 manuály (pre lektorov, pre účastníkov vzdelávania). Vydali sme 4 druhy informačných letákov. Na záver sme vydali CD nosič, na ktorom sú odborné materiály a publikácie v slovenskom aj anglickom jazyku a ktorý bol distribuovaný do všetkým miestnych združení na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím. Ciele projektu sa nám podarilo úspešne naplniť.

Zahraničná spolupráca s Inclusion Europe, ECCL a Inclusion International

Jednou z dôležitých aktivít Združenia na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v SR je vytvárať, udržiavať a rozvíjať kontakty so zahraničnými partnermi, vymieňať si praktické aj teoretické skúsenosti pre skvalitnenie práce ZPMP v SR na celoslovenskej, regionálnej aj miestnej úrovni.

ZPMP v SR je od roku 1994 riadnym členom medzinárodnej organizácie Inclusion International (II) - jedna z najväčších medzinárodných organizácií, ktorá pracuje v prospech ľudí s postihnutím, vrátane ľudí s mentálnym postihnutím.

Od mája 2003 sme členom organizácie Inclusion Europe (IE), ktorá ovplyvňuje európsku politiku vzhľadom k potrebám ľudí s mentálnym postihnutím, ich rodín a organizácií. Vďaka členstvu v týchto organizáciách môžeme aktívne ovplyvňovať sociálnu politiku a vstupovať do riešenia otázok týkajúcich sa občanov s mentálnym postihnutím.

V dňoch 10.-12.4.2008 sme sa zúčastnili medzinárodnej konferencie „Vzdelávanie pre všetkých“ vo Viedni v Rakúsku.

Konferencia sa zaoberala novým trendom – inkluzívne vzdelávanie. Jeho podstata spočíva v myšlienke, že každý človek s postihnutím sa vzdeláva vo svojej komunite, spolu s ostatnými rovesníkmi, nechodí za vzdelaním ďaleko od miesta bydliska. Ide o vzdelávanie na všetkých úrovniach aj o celoživotné vzdelávanie. Miesto konania konferencie Rakúsko nebolo vybrané náhodne. S týmto systémom vzdelávania majú už viac ako 15-ročné skúsenosti. V súčasnosti 50 % detí s mentálnym postihnutím sa vzdeláva inkluzívne, vo svojom prirodzenom

prostredí, spoločne s ostatnými deťmi. Takéto vzdelávanie majú zatiaľ uzákonené na 1. stupni základnej školy, už majú pripravený zákon aj pre 2. stupeň a časť stredného vzdelávania. Priamo na konferencii sa predstavili účastníkom konferencie pracovníci a deti z jednej takejto školy vo Viedni.

Svoje skúsenosti v oblasti vzdelávania ľudí s mentálnym postihnutím predniesli takmer 200 účastníkom konferencie aj ďalšie krajiny, ktoré už majú skúsenosti s inkluzívnym vzdelávaním – Kanada, Taliansko, Fínsko, Francúzsko, Veľká Británia, Írsko. Najďalej v tomto smere sú Kanada a Taliansko.

V jednotlivých vystúpeniach boli na konferencii diskutované tieto okruhy:

- Vzdelávanie ľudí s mentálnym postihnutím je otázkou ľudských práv, nielen ekonomickou otázkou.
- V štátoch Európy sa rozlišuje integrované vzdelávanie a inkluzívne vzdelávanie. Pojem „integrované vzdelávanie“ sa začína viac používať pre skupiny prístupových, ktorí sa musia integrovať do nového prostredia, často inej kultúry, teda aj do systému vzdelávania.
- Pri inkluzívnom vzdelávaní treba hľadať prepojenie systémov vzdelávania (normálne a špeciálne) do jedného, v ktorom treba nájsť miesto aj pre deti s mentálnym postihnutím. Dať šancu na vzdelávanie všetkým, aj kto je iný. Každý žiak, študent má dostať takú podporu, akú potrebuje.
- Európska konvencia o rovnosti vzdelávania (CRPD) konštatuje, že žiadnej osobe sa nemá odoprieť právo na vzdelanie. Nehovorí ale o kvalite vzdelávania, ako

má byť takéto vzdelávanie organizované v jednotlivých krajinách. Je to už úloha vlád jednotlivých krajín, aby hľadali najlepšie riešenie pre svoju krajinu.

- e. Nestačí vzdelávanie pre všetkých uzákoniť. Aj v Rakúsku napriek existencii zákona, majú jednotlivé spolkové štáty rôznu mieru inklúzie vo vzdelávaní. Závisí to aj na rodičovskej aktivite do akej miery budú trvať na tom, aby sa ich dieťa vzdelávalo v škole v mieste bydliska.
- f. Stratégiou prechodu na inkluzívne vzdelávanie sú financie. Pretože jeho zavedenie neznamena, že sa naraz zatvoria špeciálne školy a deti z nich sa presunú do normálnych škôl. Z kanadských skúseností vyplynulo, že v prechodnom období vzniká nárast finančných prostriedkov, pretože sa financujú aj špeciálne školy aj inkluzívne školy. Zdá sa, že ide o „zakuklenie“ vo financiách a nie je z neho východisko. Preto musí ísť o uzákonenie inkluzívneho vzdelávania a jeho financovania. Postupne sa špeciálne školy utlmujú. V Kolumbii s postupným prechodom deti zo špeciálnych škôl prechádzali s nimi aj zamestnanci. Tým sa odstránili obavy pedagógov špeciálnych škôl zo straty zamestnania. Na konferencii sme získali veľa poznatkov o inkluzívnom vzdelávaní. Potvrdili sa nám naše skúsenosti konštatované v projekte realizovanom s finančnou podporou Európskej únie. Aj na Slovensku je systém vzdelávania deti a ľudí s mentálnym postihnutím obmedzujúci. Nemajú vytvorené rovnaké podmienky na svoje vzdelávanie ako zdravá populácia. Konferencia nám ukázala cesty, ktorými sa úspešne vydali niektoré krajiny.

V dňoch 13.-17.4.2008 sme sa zúčastnili medzinárodnej konferencie „Inkluzívne vzdelávanie“ v Grazi v Rakúsku.

Konferencie sa zúčastnilo cca 130 účastníkov zo 14 krajín sveta. Podmienkou účasti na konferencii bolo vyslanie minimálne 3-členného tímu zastupujúcej danú krajinu. Cieľom konferencie bolo získať prehľad o súčasnej situácii v inkluzívnom vzdelávaní (ďalej len IV) vo svete - v krajinách, kde sú s jeho realizáciou najďalej a majú už dlhoročné skúsenosti. Zároveň chceli načrtnúť všeobecný model a zásady inklúzie.

Hlavným lektorom a supervízorom bol p. Gordon Porter, otec dieťaťa s postihnutím a priekopník IV v Kanade už v 80-tych rokoch minulého storočia. Ten hneď na začiatku zdôraznil a potom sa celá konferencia niesla v duchu, že „inkluzívne vzdelávanie nie je ďalší spôsob špeciálneho vzdelávania“. Je to úplne iný prístup.. Vychádza zo zásady,

že dieťa s postihnutím by malo chodiť do školy v prostredí kde býva spolu so zdravými deťmi. Komunitná škola so schopnosťou vzdelávať všetky deti v komunite. Dôraz sa kladie na 3 oblasti: kvalita, rovnosť, prispôsobenie. Nie je to prístup jednoduchý. V Kanade realizujú IV už vyše 25 rokov a stále sa objavujú nové problémy.

Inklúzia v rámci vzdelávania by mala byť úplne prirodzená. Ale prečo je IV také náročné? Pretože stále existuje diskriminácia voči ľuďom s postihnutím. Politické rozhodnutia nestačia, ak nie sú spojené s financiami. Na druhej strane ani v bohatých štátoch a regiónoch (napr. v Kanade provincia Nový Brunsvik) ešte neznamena, že nie sú problémy s IV. Ľudia s postihnutím totiž nie sú prioritou žiadnej spoločnosti, ani tej najbohatšej. Nedostatok peňazí nemôže byť dôvodom na odopieranie práv ľudí s postihnutím na IV. Diane Richler, prezidentka Inclusion International na konferencii sa upozornilo na čl. 24 Konvencie OSN - Rodina a komunita. Rodičia by mali byť pripravení na zaradenie svojho dieťaťa do IV, pripravení participovať so školou. Rodičia sú nositelia, ovplyvňovatelia, tvorcovia modelu IV.

Odborný seminár na podporu inkluzívnych materských škôl v Prahe v Českej republike.

Práca v materských školách či v špeciálnych triedach materských škôl nie je jednoduchá. Hlavne vtedy, keď ide o integrované predškolské zariadenia, ktoré sa snažia svoju MŠ smerovať k inklúzii. Príkladom bola MŠ Laudova so špeciálnymi triedami v Prahe. Sú v nej deti s rôznym postihnutím, deti zo sociálne slabých rodín, dokonca deti z rodín, ktoré patria k japonskej menšine. Materská škola má štyri pracoviská, spolu 13 tried – dve triedy špeciálne, dve triedy s individuálnou integráciou, sedem tried heterogénnych a dve triedy, v ktorých sú deti s autizmom. Najdôležitejšími pracovníkmi sú pedagógovia, ktorí majú ukončené vysokoškolské štúdium v odbore predškolskej pedagogiky, špeciálnej pedagogiky, logopédie ako aj odborníci na prácu s deťmi s autizmom. V materskej škole je naozaj široké spektrum postihnutia a práca s týmito deťmi je veľmi namáhavá, je založená v prvom rade na vzťahu k deťom ako aj spolupráci s rodinou, ktorá nie je vždy naklonená. Zariadenia sú zamerané na všestranný rozvoj dieťaťa, podporu samostatnosti, vykonáva sa poradenská činnosť, diagnostika, kompenzácia. Vypracovávajú sa individuálne plány pre každé dieťa a je upravený režim dňa podľa individuálnych potrieb. Vypomáhajú tu študentky, ktoré súčasne takto získavajú skúsenosti. Materské školy čelia nedostatku financií, ktorý je neustálou existenčnou obavou.

Ako organizovať prítelivú MŠ pre deti s rôznymi potrebami nám priblížila riaditeľka špeciálnej MŠ PhDr. Mária Horázná, ktorá sa zaoberá integráciou a inklúziou päť rokov. Do MŠ, ktorej zriaďovateľom je hlavné mesto Praha, chodia deti so zdravotným a sociálnym znevýhodnením, ako aj deti zdravé. V MŠ sa snažia vytvoriť optimálne podmienky v oblasti odbornosti, materiálnych podmienok a prostredia. Mottom je „MŠ pre každého“ alebo „Robíme všetko spoločne“. Všetci pracovníci majú záujem na vytvorení podnetného prostredia pre komplexný rozvoj dieťaťa, ale i na rešpekte, tolerancii a priateľskej atmosfére, v ktorej sa dieťa cíti dobre. Vzdelávací program má rešpektovať a rozvíjať prirodzenú schopnosť dieťaťa učiť sa, ako aj jeho túžbu po poznaní okolitého sveta, poskytovať deťom informácie o postojoch, vzťahoch a hodnotách a umožňovať im sebarealizáciu, sebaapresadenie, získať sebaistotu, osobnú samostatnosť a schopnosť prejavíť sa ako samostatná osobnosť.

Témy workshopov boli zaujímavé a nútiť zamyslieť sa nad prácou v našich vlastných zariadeniach s cieľom poskytovať čo najkvalitnejšie sociálne služby od ranného veku dieťaťa.

V dňoch 16.11. – 20.11.2008 sa zúčastnila skupina zložená z členov predsedníctva ZPMP v SR, odborníkov, sebaobhajcov a zástupcov Bratislavského samosprávneho kraja pracovnej stáže v Lebenshilfe v Nemecku. Stáž sa konala na pozvanie pána Diettra Labuddeho, riaditeľa Lebenshilfe Bördeland, gemeinnützige Gesellschaft mbH. Jej cieľom bola vzájomná výmena informácií a skúseností a dohodnutie vzájomnej spolupráce na ďalšie roky. V nasledujúcom texte sme sa rozhodli vložiť do správy dojmy jednotlivých účastníkov pracovnej cesty:

Občianske združenie Lebenshilfe Bördeland si na poskytovanie služieb založilo spoločnosť s ručením obmedzením - Lebenshilfe Bördeland gGmbH.

V rámci štyroch dní sme navštívili:

1. zariadenia chráneného bývania (Z CHB) pre občanov s intenzívnou podporou, s menej intenzívnou podporou a ambulantnou podporou,
2. chránené dielne
3. denný stacionár pre občanov s ťažkým mentálnym postihnutím
4. zariadenie pre ženy s mentálnym postihnutím s deťmi

5. terapeutické centrum pre občanov s psychiatrickou diagnózou (ako súčasť Z CHB)
6. integrovanú škôlku
7. diagnostické centrum pre rannú starostlivosť.

Pobytové zariadenia boli stavané v rámci zastavaných aglomerácií ako rodinné domy, prípadne dvojdomy najviac s kapacitou 20 občanov. Kvalita prepojenia sociálnych služieb od prepravnej cez pobytovej a chránenej dielne bola dokonale skĺbená. Taktiež boli veľmi účelne a na základe individuálnej požiadavky skĺbené aj aktivity na voľný čas. Terapeutický tím či už na rannú starostlivosť alebo pre občanov s psychiatrickou diagnózou bol „šitý na mieru“ občana v sociálnej službe.

Bördeland je oblasťou s vysokou mierou nezamestnanosti (zamestnanci sú vďační za pracovnú príležitosť), zamestnanci pri plnení povinností sú zaradení podľa profesií do systému celoživotného vzdelávania, pri poskytovaní služieb personál v jednotlivých službách prechádza zo zariadenia do zariadenia po určitom období, poskytovateľ cez zamestnancov garantuje kvalitu poskytovania sociálnych služieb, ktorých kvalitné dodržiavanie od zamestnancov požaduje.

Financovanie sociálnej oblasti je viacdrojové:

- a) Financovanie je z úrovne štátu presúvané na regionálne agentúry soc. služieb, ktoré prefinancovávajú služby po vyrokovaní na odkázaných občanov.
- b) Služby sú financované aj z verejného poistenia pre prípad potreby opatrovania.
- c) Jednotlivé služby sú dotované aj regionálnou samosprávou, ktorá financuje z vlastných príjmov, tak ako na Slovensku.

Čo nás zaujalo bol priestor, ktorý regionálna amiestnasamospráva poskytlamimovládnymorganizáciám v zabezpečovaní potrieb ľudí so zdravotným postihnutím. Na naše pomery nezvyčajná dôvera v schopnosť organizácií zabezpečiť kvalitný a dôstojný život ľudí odkázaných na pomoc iných, a to až do takej miery, že na nich bezplatne prevedú aj svoje nehnuteľnosti (budovy i s pozemkami), aby v nich mohli pokračovať v tom, čo by inak museli zabezpečovať obec alebo kraj. Z ich vzájomného vzťahu priam vyžaroval partnerský prístup, bez štipky podozrenia, že by druhá strana mohla ponúknuť priestor zneužiť. Z ekonomického hľadiska sú ich vzťahy tiež veľmi korektné – pokiaľ mimovládna organizácia vie poskytnúť občanom

potrebné služby za rovnakých podmienok alebo lacnejšie (samozrejme pri dodržaní požadovanej kvality), bez váhania im posunie spravovanie danej oblasti i s príslušným

majetkom. Na poskytovanie služieb však naďalej prispieva v rozsahu, ktorý zabezpečuje nielen trvalú udržateľnosť, ale i rozširovanie ich rozsahu, ak im to poskytovateľ zdôvodní.

Spolupráca

Ďakujeme všetkým spolupracovníkom, partnerom, sponzorom a dobrovoľníkom za spoluprácu a pomoc v roku 2008.

Počas roku 2008 sme sa aktívne spolupodieľali na činnosti a spolupracovali s Národnou radou občanov so zdravotným postihnutím (NROZP v SR), Slovenskou humanitnou radou SHR), Asociáciou organizácií občanov so zdravotným postihnutím (AOZPO v SR), platformou Sociofórum, so Slovenskou sieťou proti chudobe, so združením Občan a demokracia, občianskym združením Inklúzia, Asociáciou supervízorov a sociálnych poradcov, Radou pre poradenstvo v sociálnej práci, Nadáciou Krajina harmónie, Nadáciou pre deti Slovenska, Spoločnosťou Downovho syndrómu, Ligou za duševné zdravie, Slovenským strediskom pre ľudské práva, Nadáciou Pontis, Nadáciou Intenda.

Mimoriadne oceňujeme výbornú spoluprácu s Bratislavským samosprávnym krajom a najmä odborom sociálnych vecí pod vedením pani riaditeľky PaedDr. Miluši Budayovej a jej kolektívu.

Naše poďakovanie osobitne patrí Odbornému učilištiu a Praktickej škole pod vedením pani riaditeľky PhDr. Ľudmily Lukačkovej za dlhoročnú partnerskú spoluprácu.

Ďalšia spolupráca prebiehala s Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstvom kultúry SR, Radou vlády pre osoby so zdravotným postihnutím, Košickým samosprávnym krajom, Prešovským samosprávnym krajom, Trnavským samosprávnym krajom, Trenčianskym samosprávnym krajom, Banskobystrickým samosprávnym krajom, Nitrianskym samosprávnym krajom, Žilinským samosprávnym krajom, Magistrátom hl. mesta SR Bratislavy, Mestskou časťou Petržalka, Mestskou časťou Dúbravka, Mestskou časťou Bratislava Staré mesto, so zariadeniami sociálnych služieb, špeciálnymi základnými školami.

Neodmysliteľnou súčasťou práce v združení boli a sú dobrovoľníci, bez pomoci ktorých by sa mnohé aktivity nedali zrealizovať v takej miere a kvalite a samozrejme pomoc sponzorov, ktorí v roku 2008 prispeli finančne alebo materiálno na rozvoj činnosti združenia.

Spracovala: Mgr. Iveta Mišová v spolupráci s kolektívom zamestnancov Republikovej centrály ZPMP v SR Bratislava, apríl 2008

Správa revíznej komisie ZPMP v SR za rok 2008

Revízna komisia je orgánom ZPMP v SR, v súčasnom zložení bola zvolená na Valnom zhromaždení ZPMP v SR v Bratislave 22.-23. apríla 2005.

Predseda: *Ing. Daniela Kočíšová*

Členovia: *Viktória Nawalanyová, Milena Wagnerová*

V roku 2008 pracovala v zložení: *Ing. Kočíšová a V. Nawalanyová.*

Povinnosti revíznej komisie vymedzujú Stanovy ZPMP v SR. Revízna komisia ZPMP v SR pôsobí ako nezávislý kontrolný orgán, sleduje a kontroluje dodržiavanie stanov, činnosť a hospodárenie ZPMP v SR.

1. Dodržiavanie stanov ZPMP v SR

Stanovy ZPMP v SR nadobudli platnosť schválením Valným zhromaždením ZPMP v SR v Trenčíne 25. mája 2001. Činnosť ZPMP v SR bola v súlade s platnými stanovami.

2. Činnosť ZPMP v SR

Hlavným poslaním ZPMP v SR je podpora činností a opatrení zameraných na pomoc deťom, mládeži a dospelým ľuďom s mentálnym postihnutím a ich rodinám bez ohľadu na to, či postihnutí, ich rodičia alebo opatrovníci sú členmi združenia.

Činnosť ZPMP v SR sa zameriava na oblasti:

- ▶ prevencia a sociálne poradenstvo a podpora pre rodičov a občanov s mentálnym postihnutím
- ▶ presadzovanie práv a záujmov ľudí s mentálnym postihnutím voči štátnej politike a legislatíve – predkladanie legislatívnych návrhov a pripomienok, boj proti diskriminácii
- ▶ organizovanie rekondično-rehabilitačných pobytov
- ▶ publikačná činnosť
- ▶ sociálne služby a ich inovácia
- ▶ spolupráca s verejnou správou, s organizáciami tretieho sektora a so súkromným sektorom, s medzinárodnými a nadnárodnými organizáciami
- ▶ ovplyvňovanie postojov verejnosti k ľuďom s mentálnym postihnutím

Sociálne poradenstvo sa zameriava na oblasť včasnej starostlivosti, rehabilitácie, predškolskej a školskej starostlivosti, denných stacionárov, ambulantných a poradenských služieb, zabezpečovanie pracovných príležitostí, chránených pracovísk, podporovaného zamestnávania a samostatného, podporovaného a chráneného bývania, pomoci rodine, mobilnej starostlivosti, voľného času a klubovej činnosti. Poradenstvo sa poskytuje individuálne a skupinovo. V prípade potreby sa konzultuje s ďalšími odborníkmi a organizáciami.

V priebehu legislatívneho procesu boli iniciatívne predkladané návrhy a pripomienky k novele zákona o sociálnych službách. Obhajoba práv a záujmov ľudí s mentálnym postihnutím je úloha trvalého charakteru.

Za účelom skvalitnenia práce zamestnancov, dobrovoľníkov i členov miestnych združení sú organizované kurzy, školenia, semináre a vzdelávacie aktivity. ZPMP v SR usporadúva a zabezpečuje prednášky, semináre, konferencie a sympóziá, kongresy a výstavy prác svojich členov.

V roku 2008 bola organizovaná celoslovenská konferencia s finančnou podporou MPSVR SR „Máme práva i povinnosti, chceme ich naplňať – podporíte nás?“, 13. ročník celoslovenskej súťažnej prehliadky výtvarných prác ľudí s mentálnym postihnutím „Výtvarný salón ZPMP 2008“. Hlavnou témou 3. ročníka „Dňa krivých zrkadiel“ bolo búranie predsudkov voči ľuďom s mentálnym postihnutím, ktorí ukázali, že vedia a chcú pracovať, vzdelávať sa a plnohodnotne žiť.

Veľmi úspešne prebieha i práca so sebaobhajcami ako forma sociálnej integrácie občanov s mentálnym postihnutím. Na vytvorenie lepších podmienok pre svoju činnosť založili vlastné občianske združenie. Chránené bývanie je zabezpečené pre 3 klientov s primeraným dohľadom klientov.

V rámci publikačnej činnosti ZPMP v SR vydáva časopis Informácie, odborné publikácie, stará sa o podporu vydávania beletrie venovanej problému ľudí s mentálnym postihnutím a ich rodín. Vydávaním odborných brožúrok a manuálov, ktoré sú určené širokému okruhu čitateľov, je pozitívne ovplyvňovaný postoj verejnosti k ľuďom s mentálnym postihnutím.

V roku 2008 bolo uskutočnených niekoľko projektov, ktorých finančné prostriedky prispievajú ku stále sa zvyšujúcej kvalite a podpore činnosti zameranej na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím a ich rodinám - projekty z prostriedkov MPSVR SR, MK SR, Nadácia Intenda, ESF IS EQUAL, Nadácia pre deti Slovenska, Bratislavského samosprávneho kraja, Mestskej časti Bratislava – Dúbravka.

ZPMP v SR je od roku 1994 riadnym členom medzinárodnej organizácie Inclusion International, od mája 2003 členom neziskovej organizácie Inclusion Europe.

Členovia revíznej komisie sú prizývaní na zasadnutia orgánov ZPMP v SR, najmä predsedníctva. Predsedníctvo ZPMP v SR bolo zvolené na Valnom zhromaždení ZPMP v SR 22.-23. apríla 2005, predsedom je Mgr. Ladislav Krajčovič. Predsedníctvo sa stretáva na svojich pravidelných zasadnutiach, z ktorých vyplývajú úlohy a uznesenia. Tieto sa plnia v stanovených termínoch, čo kontroluje vždy aj nasledujúce zasadnutie Predsedníctva ZPMP v SR. O úlohách trvalého charakteru sa priebežne na zasadnutiach referuje. Účasť členov predsedníctva na zasadnutiach je primeraná. Priamu činnosť ZPMP v SR zabezpečuje Republiková centrála ZPMP v SR, ktorej riaditeľkou je Mgr. Iveta Mišová.

3. Hospodárenie ZPMP v SR

Revízia hospodárenia ZPMP v SR za rok 2008 bola vykonaná 14.3.2009. Účtovníctvo RC ZPMP robila v roku 2008 kvalifikovaná účtovníčka.

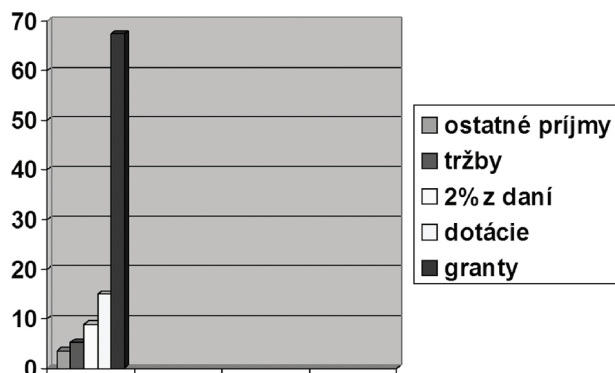
Pri kontrole revíznou komisiou neboli zistené žiadne nedostatky.

Činnosť a hospodárenie ZPMP v SR je v súlade so stanovami ZPMP v SR. Organizačný a rokovací poriadok Predsedníctva ZPMP v SR a organizačný poriadok RC ZPMP v SR je dodržiavaný.

Za revíziu komisiu: Ing. Daniela Kočišová, Viktória Nawalanyová

Správa o hospodárení ZPMP v SR za rok 2008

Grafické zobrazenie:

Ostatné príjmy	3,5%
Tržby	5,3%
2% z daní	8,9%
Dotácia	14,9%
Granty	67,4%

Súvaha

Strana aktív		č.r.	Účtovné obdobie			Bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie	
			Brutto	Korekcia	Netto	Netto	
a			1	2	3	4	
A. Majetok spolu		súčet r. 003	001	732	353	379	407
			002				
1.	Dlhodobý hmotný majetok	súčet r. 004 až 007	003	732	353	379	407
	Pozemky	(031)	004		x		
	Umelecké diela a zbierky	(032)	005		x		
	Stavby	(021 - (081 - 092AÚ))	006	351		351	351
	Stroje, prístroje a zariadenia	(022 - (082 + 092AÚ))	007	381	353	28	56
B. Obežný majetok		r. 009 + 011 + 019 + 022	008	1 794	0	1 794	583
2.	Zásoby	súčet r. 010	009	0	0	0	-35
	Poskytnuté prevádzkové preddavky	(314 - 391AÚ)	010				-35
4.	Krátkodobé pohľadávky	r. 012 až 018	011	722	0	722	5
	Pohľadávky z obch. styku	(311AÚ až 315AÚ)-391AÚ)	012	0	0	0	5
	Pohľadávky zo soc. zabezpečenia	(336 - 391AÚ)	013				
	Daňové pohľadávky	(341 až 345)	014		x		
	Dotácie a ostatné zúčtovanie so štátnym rozpočtom al. s rozpočtom miest. samosprávy	(346 + 348)	015	719		719	
	Pohľadávky voči účastníkom združení	(358 AÚ - 391AÚ)	016				
	Spojovací účet pri združení	(396 - 391AÚ)	017				
	Iné pohľadávky a záväzky (335AÚ + 373AÚ + 375AÚ + 378AÚ) - (391AÚ)		018	3		3	

5.	Finančný majetok	r. 020 až 021	019	1 066	x	1 066	613
	Pokladnica	(211 + 213)	020	15	x	15	12
	Bankové účty	(221 + 261)	021	1 051	x	1 051	601
6.	Prechodné účty aktív	r. 023 až 025	022	6	x	6	0
	Náklady budúcich období	(381)	023	6	x	6	
	Príjmy budúcich období	(385)	024		x		
	Odhadné účty aktívne	(388)	025		x		
AKTÍVA celkom			026	2 526	353	2 173	990

Strana pasív		č.r.	Účtovné obdobie	Bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie	
a		b	5	6	
A. Vlastné zdroje krytia stálych a obežných aktív		r. 028 + 032	027	2 135	1 742
1.	Fondy organizácie	r. 028 až 031	028	1 307	1 194
	Základné imanie	(411)	029		
	Oceňovací rozdiel z precenenia majetku a záväzkov	(405)	030		
	Fondy účtovnej jednotky	(411+ 412 + 413 + 414)	031	1 307	1 194
2.	Výsledok hospodárenia	r.033 až 035	032	828	548
	Výsledok hospodárenia v schvaľovaní	(+;-431)	033	280	
	Nerozdelený zisk, neuhradená strata minulých rokov	(+;- 932)	034	548	571
	Účet ziskov a strát	(+;-428,429)	035		-23
B. Cudzie zdroje		r.037 + 038 + 045 + 055 + 059	036	38	-752
1.	Rezervy zákonné	(941)	037		
2.	Dlhodobé záväzky	r. 039 až 044	038	12	8
	Dlhopisy emitované účtovnou jednotkou		039		
	Záväzky z prenájmu	(479AÚ)	040		
	Dlhodobé prijaté preddavky		041		
	Sociálny fond	(472)	042	12	8
	Dlhodobé zmenky na úhradu		043		
	Ostatné dlhodobé záväzky (321 AÚ až 325 AÚ, 368 AÚ, 396 AÚ, 373 AÚ + 379 AÚ)		044		
3.	Krátkodobé záväzky	r. 046 až 054	045	26	-1 712
	Záväzky z obchodného styku	(321 až 325)	046	0	1
	Záväzky voči zamestnancom	(331+ 333)	047		
	Zúčtovanie s inštitúciami sociálneho zabezpečenia	(336)	048		
	Daňové záväzky	(341 až 345)	049		
	Záväzky z titulu finančných vzťahov k štátnemu rozpočtu a orgánov miestnej samosprávy	(346+348)	050		-1 842

	Závazky z upísaných nesplatených cenných papierov a vkladov (367)			
	Závazky voči účastníkom združení (368)			
	Spojovací účet pri združení (396)	053		
	Ostatné záväzky 379 AÚ + 373 AÚ	054	26	129
4.	Bankové výpomoci a pôžičky r. 056 až 058	055	0	0
	Dlhodobé bankové úvery (461AÚ)	056		
	Bežné bankové úvery (249)	057		
	Prijaté krátkodobé finančné výpomoci (241+ 249)	058		
5.	Prechodné účty pasívne r. 060 až 062	059	0	952
	Výdavky budúcich období (383)	060		2
	Výnosy budúcich období (384)	061		950
	Odhadné účty pasívne (389)	062		
PASÍVA celkom r. 027 + 036		063	2 173	990

Výkaz ziskov a strát

Číslo účtu	Náklady	Číslo riadku	Činnosť			Bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie
			Hlavná nezdaňovaná	Podnikateľská zdaňovaná	Spolu	
			7	8	9	10
501	Spotreba materiálu	01	110		110	308
502	Spotreba energie	02	142		142	140
503	Spotreba ostatných neskladovateľných dodávok	03			0	
504	Predaný tovar	04			0	
511	Opravy a udržiavanie	05	5		5	
512	Cestovné	06	234		234	259
513	Náklady na reprezentáciu	07	16		16	3
518	Ostatné služby	08	1 458	268	1 726	2 467
521	Mzdové náklady	09	1 776		1 776	2 046
524	Zákonné sociálne poistenie	10	364		364	412
525	Ostatné sociálne poistenie	11			0	
527	Zákonné sociálne náklady	12	38		38	38
528	Ostatné sociálne náklady	13			0	
531	Cestná daň	14			0	

532	Daň z nehnuteľností	15	2		2	2
538	Ostatné dane a poplatky	16	0		0	
541	Zmluvné pokuty a penále	17			0	
542	Ostatné pokuty a penále	18			0	
543	Odpis nevymožiteľnej pohľadávky	19			0	
544	Úroky	20			0	35
545	Kurzové straty	21			0	15
546	Dary	22			0	
547	Osobitné náklady	23	158		158	2
548	Manká a škody	24			0	
549	Iné ostatné náklady	25	143		143	63
551	Odpisy dlhodobého nehmotného a hmotného majetku	26	28		28	47
552	Zostatková cena predaného nehmotného a hmotného majetku	27			0	
553	Predané cenné papiere	28			0	
554	Predaný materiál	29			0	
556	Tvorba zákonných rezerv	30			0	
557	Náklady z precenenia cenných papierov	31			0	
559	Tvorba zákonných opravných položiek	32			0	
561	Poskytnuté príspevky organizačným zložkám	33	1		1	107
562	Poskytnuté príspevky iným účtovným jednotkám	34			0	
563	Poskytnuté príspevky fyzickým osobám	35			0	
Účtová trieda 5 celkom r. 1 až 35		36	4 475	268	4 743	5 944
Kontrolné číslo r. 01 až 36		994	8 950	536	9 486	11 888
Číslo účtu	Výnosy	Číslo riadku	Činnosť			Bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie
			Hlavná nezdaňovaná	Podnikateľská zdaňovaná	Spolu	
			7	8	9	10
601	Tržby za vlastné výrobky	37			0	

602	Tržby z predaja služieb	38		156	156	108
604	Tržby za predaný tovar	39			0	
611	Zmena stavu nedokončenej výroby	40			0	
612	Zmena stavu zásob polotovarov	41			0	
613	Zmena stavu zásob výrobkov	42			0	
614	Zmena stavu zásob zvierat	43			0	
621	Aktivácia materiálu a tovaru	44			0	
622	Aktivácia vnútroorganizačných služieb	45			0	
623	Aktivácia dlhodobého nehmotného majetku	46			0	
624	Aktivácia dlhodobého hmotného majetku	47			0	
641	Zmluvné pokuty a penále	48			0	
642	Ostatné pokuty a penále	49			0	
643	Platby za odpísané pohľadávky	50			0	
644	Úroky	51	2		2	2
645	Kurzové zisky	52			0	8
647+ 649	Osobitné výnosy a Iné ostatné výnosy	53	8	112	120	25
651	Tržby z predaja dlhodobého nehmotného a hmotného majetku	54			0	15
652	Výnosy z dlhodobých finančných investícií	55			0	
653	Tržby z predaja cenných papierov a vkladov	56			0	
654	Tržby z predaja materiálu	57			0	
655	Výnosy z krátkodobého finančného majetku	58			0	
656	Zúčtovanie zákonných rezerv	59			0	
657	Výnosy z precenenia cenných papierov	60			0	
658	Výnosy z prenájmu majetku	61			0	
659	Zúčtovanie zákonných opravných položiek	62			0	
661	Prijaté príspevky od organizačných zložiek	63			0	
662	Prijaté príspevky od iných organizácií	64	3 384		3 384	5 339
663	Prijaté príspevky od fyzických osôb	65	140		140	50

664	Prijaté členské príspevky	66	24		24	36
665	Príspevky z podielu zaplatenej dane	67	447		447	338
691	Dotácie na prevádzku	68	750		750	
Účtová trieda 6 celkom		r.37 až 68	69	4 755	268	5 023
Výsledok hospodárenia pred zdanením		r.69 - 36	70	0	0	280
591	Daň z príjmov	71	0			
595	Dodatočné odvody dane z príjmov	72				
Výsledok hospodárenia po zdanení (r.70 - (r.71+r.72)) (+/-)		73	0	0	280	-23
Kontrolné číslo		r. 37 až 73	995	9 510	536	10 606
					11 796	

Spracovala: Kristína Lončeková

Výročná správa ZPMP v SR za rok 2008

Vydavateľ: Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v SR
Švabinského 7, 851 01 Bratislava
Tel., fax: 02/ 6381 4987, 6381 4968
e-mail: zpmpvsr@zpmpvsr.sk
web: www.zpmpvsr.sk

IČO vydavateľa: 00683191

Zostavila: Iveta Mišová

Foto: archív ZPMP v SR

Grafická úprava: Zuzana Kolláriková

Tlač: Dolis, s.r.o.

Bratislava 2009

Publikácia neprešla jazykovou korektúrou.

Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v SR
Švabinského 7, 85101 Bratislava, tel.: 02/63814987
www.zpmpvsvr.sk, zpmpvsvr@zpmpvsvr.sk